

การบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงที่ส่งผลต่อการ
ดำเนินงานตามมาตรฐานการจัดการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย
กลุ่มเจ้าพระยาป่าสัก

School Management according to Philosophy of Sufficiency Economy that
Affecting to operation according to standard of Non – Formal and Informal
Education Management Chao Praya Pa sak Group

¹พงษ์ศิริ กสิกรรม, ²ชรชัย อ่อนมี, ³สิทธิพร เขาคูน และ ⁴สุทธนู ศรีไสย์

¹Pongsiri Kasikam, ²Kanchai Onmee, ³Sittiporn Kao-un and ⁴Suthanu Srisai

¹นักศึกษาระดับปริญญาโท หลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยเจ้าพระยา

²⁻⁴อาจารย์ประจำคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเจ้าพระยา

¹Master's degree student, Master of Education Program Chaopraya University

²⁻⁴Lecturer, Faculty of Humanities and Social Sciences Chaopraya University

³Corresponding Author. E-mail: Sittiporn_ko@yahoo.com

Received March 31, 2025; Revised April 21, 2025; Accepted April 23, 2025

บทคัดย่อ

วัตถุประสงค์การวิจัยเพื่อ 1) ศึกษาการบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงและ
การดำเนินงานตามมาตรฐานของ กศน.กลุ่มเจ้าพระยาป่าสัก 2) ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารสถานศึกษาตามหลัก
ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงกับการดำเนินงานตามมาตรฐานของ กศน.กลุ่มเจ้าพระยาป่าสัก และ 3) สร้างสมการพยากรณ์
การบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงที่ส่งผลต่อการดำเนินงานตามมาตรฐานของ กศน.
กลุ่มเจ้าพระยาป่าสัก ใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงสำรวจ โดยใช้แบบสอบถามซึ่งมีค่าความตรง (IOC) ระหว่าง 0.80 – 1.00
และค่าสัมประสิทธิ์ความเที่ยงแบบแอลฟาของแบบสอบถามทั้งฉบับ เท่ากับ 0.982 กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ครู กศน.กลุ่มเจ้าพระยา
ป่าสัก จำนวน 242 คน ใช้วิธีสุ่มแบบหลายขั้นตอน วิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรมสำเร็จรูปด้วยคอมพิวเตอร์ ผลการวิจัย
พบว่า 1) การบริหารสถานศึกษาและการดำเนินงานตามมาตรฐานของ กศน. โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก 2) การบริหาร
สถานศึกษามีความสัมพันธ์กับการดำเนินงานตามมาตรฐาน กศน. กลุ่มเจ้าพระยาป่าสัก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่
.01 และ 3) การบริหารสถานศึกษาทำนายการดำเนินงานตามมาตรฐาน กศน. กลุ่มเจ้าพระยาป่าสัก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ
ที่ 0.01

คำสำคัญ : หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง; มาตรฐานการจัดการศึกษา;
การจัดการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย

Abstract

The research objectives were to 1) study school management according to philosophy of sufficiency economy and operation to standard of Non-Formal Education Center, Chao Phraya Pa Sak Group, 2) study the relationship between school management and Non-Formal Education Center, Chao Phraya Pa Sak Group, and 3) predict the forecasting equation of school management according to philosophy of sufficiency economy affecting to operation according to standard operation of Non-Formal Education Center Chao Phraya Pa Sak. This research was Survey Research by using a questionnaire with an Index of item objective congruence (IOC) between 0.80–1.00 and an alpha reliability coefficient of 0.982. The sample consisted of 242 teachers. The multi-stage random sampling method was used. The data. Was analyzed through mean, SD, Pearson's correlation coefficient, and stepwise multiple regression analysis. The results of the research found that 1) the overall school management according to philosophy of sufficiency economy and the standard operation of the Non-Formal Education Center were at a high level, 2) the school management according to philosophy of sufficiency economy was related to Non-Formal Education Center, Chao Phraya Pa Sak Group, with a statistical significance level at .01 level and 3) the school management according to philosophy of sufficiency economy Jointly predicting the performance according to standard of Non-Formal Education Center, Chao Phraya Pa Sak Group, with statistical significance at .01 level.

Keyword: Philosophy of the sufficiency economy; Standards of Educational Management;
Non-formal and informal education management

บทนำ

กระทรวงศึกษาธิการโดยสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษาจึงได้จัดทำแผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560–2579 ซึ่งได้กำหนดยุทธศาสตร์ในการพัฒนาการศึกษาภายใต้ 6 ยุทธศาสตร์หลักที่สอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติ 20 และที่เกี่ยวข้องกับหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงนั้นได้กำหนดไว้ยุทธศาสตร์ที่ 5: การจัดการศึกษาเพื่อสร้างเสริมคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม โดยมีเป้าหมายสำคัญ 1) ประชาชนคนไทยทุกกลุ่มและทุกช่วงวัย มีการนำหลักแนวคิดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปปรับใช้ในชีวิตประจำวัน เพิ่มขึ้น โดยเฉพาะบุคลากรทางด้านการศึกษา เช่น ครู นักเรียน นักศึกษา ต้องได้รับการอบรมพัฒนาในเรื่องคุณธรรม จริยธรรม มีความรับผิดชอบต่อการใช้ทรัพยากรธรรมชาติและมีความตระหนักในการดำรงชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมเพิ่มขึ้น 2) การประยุกต์ใช้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่การปฏิบัติ โดยการออกแบบหลักสูตร การจัดแหล่งเรียนรู้ การจัดทำสื่อและวัสดุอุปกรณ์การเรียนรู้ ที่มุ่งเน้นการพัฒนาพฤติกรรมการแสดงออกถึงการมีคุณธรรม จริยธรรม และ 3) การวิจัยเพื่อพัฒนาองค์ความรู้และนวัตกรรมด้านการสร้างเสริมคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม และคำนึงถึงการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2560)

การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย ได้จัดทำ“มาตรฐาน กศน. ตำบล ปี 2554” เพื่อใช้เป็นแนวทางในการพัฒนา กศน. ตำบล/แขวง ตามสภาพบริบทระดับพื้นที่ ซึ่งต่อมา ในปี พ.ศ. 2565 สำนักงาน กศน. ได้ปรับมาตรฐาน กศน. ตำบล/แขวง เพื่อให้สอดคล้องกับการพัฒนาตามแผน ยุทธศาสตร์ชาติ (พ.ศ. 2561 – 2580) ยุทธศาสตร์ที่ 3 ด้านการพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพ ทรัพยากรมนุษย์ข้อที่ 2 การพัฒนาศักยภาพคนตลอดช่วงชีวิตที่มุ่งเน้นและนำประเทศไทยเข้าสู่สังคม ที่มีความมั่นคง มั่งคั่งและยั่งยืน ผู้บริหารสถานศึกษาในฐานะผู้นำองค์กร จะต้องมีการพัฒนาองค์ ความรู้ในการบริหารสถานศึกษาอย่างสม่ำเสมอและต่อเนื่อง รวมถึงการแก้ไขปัญหาและอุปสรรค ขององค์กรได้อย่างสร้างสรรค์ กระตุ้นให้สมาชิกร่วมกันขับเคลื่อนองค์กรได้อย่างมีประสิทธิภาพ และประสิทธิผล (Hoy and Miskel, 2013) เป็นไปในทิศทางเดียวกับหลักเกณฑ์คุณภาพของผู้บริหาร สถานศึกษาที่คุรุสภากำหนดไว้ ดังนั้น ผู้บริหารสถานศึกษาจึงเป็นตัวแปรสำคัญในด้านการ จัดการศึกษาให้มีคุณภาพ ต้องพัฒนาตนเองให้รอบรู้และเข้าใจนโยบายของรัฐบาลที่สนองต่อ ยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี ในการขับเคลื่อนประเทศไทยสู่ความ มั่นคง มั่งคั่ง และยั่งยืน เพื่อให้ประชาชน ทุกช่วงวัยมีโอกาสได้รับการศึกษาตลอดชีวิต ให้มีความรู้ ทักษะและประสบการณ์อย่างเพียงพอ ต่อการดำรงชีวิต เป็นพลเมืองดี รู้เท่าทันและปรับตัวเข้ากับสิ่งแวดล้อม สังคมที่เปลี่ยนแปลงได้อย่างเหมาะสม รวมทั้งการพัฒนาทักษะที่จำเป็นในศตวรรษที่ 21 เพื่อเข้าสู่ประเทศไทย 4.0 สำนักงาน กศน.จึงมีการปรับปรุง มาตรฐานให้ครอบคลุมทั้งการบริหารจัดการสถานศึกษาให้มีคุณภาพ พัฒนากิจกรรมการเรียนรู้ ที่สอดคล้องกับความต้องการของชุมชน และสังคม การสร้างกระบวนการมีส่วนร่วมของภาคีเครือข่าย และผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทุกขั้นตอน ตลอดจนการนำข้อคิดเห็น ข้อเสนอแนะจากการติดตามประเมินผล มาทำการปรับปรุงพัฒนาสถานศึกษาอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้ครู กศน.ตำบล และผู้เกี่ยวข้อง มีแนวทางในการ พัฒนา กศน. ตำบล/แขวง ต่อไป (สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย, 2565)

จากความเป็นมาและสภาพปัญหาดังกล่าว การวิจัยเรื่อง “การบริหารสถานศึกษาตามหลัก ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงที่ส่งผลต่อการดำเนินงานตามมาตรฐานการจัดการศึกษานอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัย กลุ่มเจ้าพระยาป่าสัก” สามารถนำข้อมูลจากการวิจัยไปประยุกต์ใช้ ในการพัฒนาการบริหารการศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ให้สามารถเป็นแหล่ง เรียนรู้ตลอดชีวิตของชุมชน และให้เข้ากับสถานการณ์การเปลี่ยนแปลงของสังคมได้อย่างเหมาะสมต่อไป

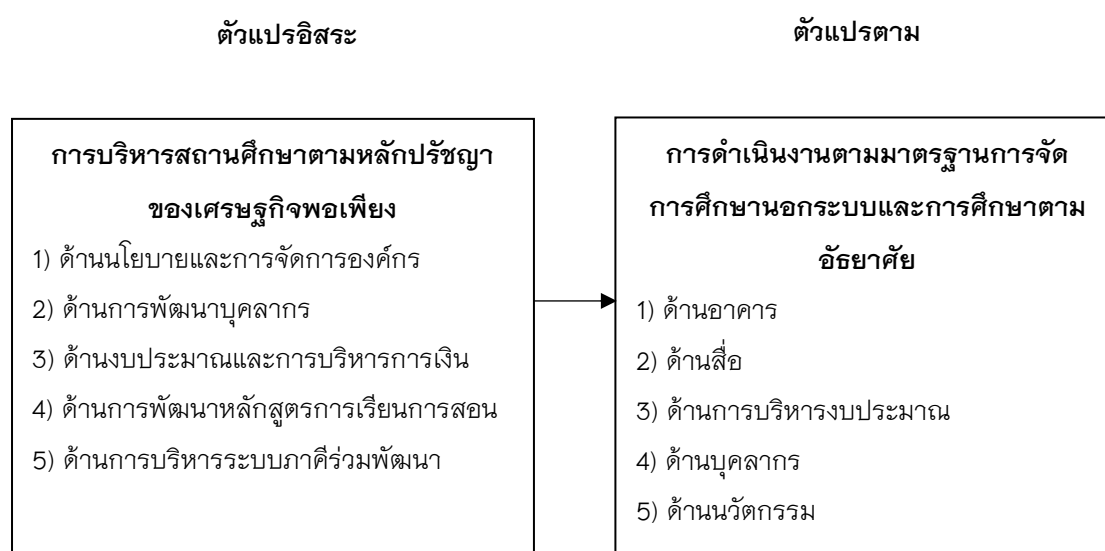
วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาการบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง และการดำเนินงานตาม มาตรฐาน กศน. กลุ่มเจ้าพระยาป่าสัก
2. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจ พอเพียงกับการดำเนินงานตามมาตรฐาน กศน. กลุ่มเจ้าพระยาป่าสัก

3. เพื่อสร้างสมการพยากรณ์ของการบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงที่ส่งผลต่อการดำเนินงานตามมาตรฐาน กศน. กลุ่มเจ้าพระยาป่าสัก

กรอบแนวคิดการวิจัย

ผู้วิจัยได้ดำเนินการสร้างกรอบแนวคิดที่ใช้ในการวิจัยด้วยการประยุกต์ใช้แนวคิดการบริหารงานตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของพระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร ตามแผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560-2579 ในการขับเคลื่อนหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง กระทรวงศึกษาธิการ (2560) และ มาตรฐานการจัดการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยของสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย (2565) มาสร้างเป็นกรอบแนวคิดการวิจัย ดังภาพที่ 1

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

1) ประชากร ได้แก่ ครู กศน. กลุ่มเจ้าพระยาป่าสัก จากศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้ระดับอำเภอ จำนวน 61 แห่ง ในสังกัดสำนักงานส่งเสริมการเรียนรู้ประจำจังหวัด 6 จังหวัด ได้แก่ ลพบุรี อ่างทอง ชัยนาท สิงห์บุรี พระนครศรีอยุธยา และสระบุรี จำนวน 613 คน (การศึกษาตามอัธยาศัยตำบลกลุ่มเจ้าพระยาป่าสัก, 2565)

2) กลุ่มตัวอย่าง ผู้วิจัยได้ทำการกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตารางของ Krejcie, R. V., & D. W. Morgan (1970) ที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95 ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวนทั้งสิ้น 242 คน จากครู กศน. กลุ่มเจ้าพระยาป่าสัก 613 คน ใช้วิธีการเลือกสุ่มอย่างง่าย โดยใช้โปรแกรมการคำนวณด้วยคอมพิวเตอร์สุ่ม จนได้จำนวนกลุ่มตัวอย่างในแต่ละศูนย์ประจำจังหวัด ครบตามจำนวน

3) เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างและพัฒนาขึ้นมา จากแนวคิดทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง โดยมีผลการตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา (IOC) ระหว่าง 0.80 - 1.00 และมีค่าสัมประสิทธิ์ความเที่ยงแบบแอลฟา (Cronbach's alpha coefficient) ของแบบสอบถามทั้งฉบับเท่ากับ 0.982

4) ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลจากครู กศน.กลุ่มเจ้าพระยาป่าสัก จำนวน 242 คน นำมาตรวจสอบ ความเรียบร้อยและความสมบูรณ์ของแบบสอบถาม แล้วนำไปวิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์.แบบเพียร์สัน และการวิเคราะห์ สมการถดถอยพหุคูณแบบมีขั้นตอน

ผลการวิจัย

1. การบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของ กศน. กลุ่มเจ้าพระยาป่าสัก โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.36$) และเมื่อจำแนกเป็นรายด้าน มีดังนี้ 1) ด้านนโยบายและการจัดการองค์กร อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.40$) 2) ด้านการพัฒนาบุคลากรอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.38$) 3) ด้านการพัฒนา หลักสูตรการเรียนการสอนอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.37$) 4) ด้านงบประมาณและการบริหารการเงิน อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.35$) และ 5) ด้านการบริหารระบบภาคีร่วมพัฒนา อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.31$) สำหรับการดำเนินงานตามมาตรฐาน กศน.กลุ่มเจ้าพระยาป่าสัก โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.33$) เมื่อจำแนกเป็นรายด้านมี ดังนี้ 1) ด้านการบริหารงบประมาณ ($\bar{X} = 4.37$) 2) ด้านบุคลากร ($\bar{X} = 4.35$) 3) ด้านอาคาร ($\bar{X} = 4.33$) 4) ด้านสื่อ ($\bar{X} = 4.33$) และ 5) ด้านนวัตกรรม ($\bar{X} = 4.27$) ตามลำดับ

2. การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงที่ส่งผลต่อการดำเนินงานตามมาตรฐาน กศน. กลุ่มเจ้าพระยาป่าสัก พบว่า ตัวแปรอิสระ ทุกตัวมีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญ,ทางสถิติที่ระดับ 0.01 โดยพบว่าตัวแปรที่มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์,อยู่ในระดับสูงสุด คือ ด้านการพัฒนาหลักสูตรการเรียนการสอน ($X_4 = .762$) รองลงมา คือ ด้านการพัฒนาบุคลากร ($X_2 = .695$) ด้านงบประมาณและการบริหารการเงิน ($X_3 = .657$) ด้านนโยบายและการจัดการองค์กร ($X_1 = .621$) และด้านการบริหารระบบภาคีร่วมพัฒนา ($X_5 = .570$)

3. การสร้างสมการพยากรณ์ที่เกิดจากการบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงที่ส่งผลต่อการดำเนินงานตามมาตรฐาน กศน. กลุ่มเจ้าพระยาป่าสัก โดยการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณแบบเป็นขั้นตอน มีตัวแปรที่สามารถสามารถอธิบายการผันแปรการดำเนินงานตามมาตรฐาน การจัดการศึกษาในระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย กลุ่มเจ้าพระยาป่าสัก 4 ด้าน ได้ร้อยละ 77.10 ได้แก่ 1) ด้านงบประมาณและการบริหารการเงิน (X_3) 2) ด้านการบริหารระบบภาคีเครือข่าย (X^5) 3) ด้านการพัฒนาหลักสูตรการเรียนการสอน (X^4) และ 4) ด้านนโยบายและการจัดการองค์กร

(X_1) ร่วมกันทำนายนายการดำเนินงานตามมาตรฐานการจัดการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย กลุ่มเจ้าพระยาป๋าสัก ได้อย่างมีนัยสำคัญ,ทางสถิติที่ระดับ 0.01 โดยมีค่า R Square = .771 มีค่า Tolerance อยู่ระหว่าง .202 – .300 ค่า VIF อยู่ระหว่าง 3.329 – 4.957 และค่า Durbin-Watson 1.98 สามารถเขียนสมการในรูปคะแนนดิบได้ ดังนี้

$$\hat{Y} = .474 + .296 (X_3) + .251 (X_5) + .213 (X_4) + .154 (X_1)$$

สมการพยากรณ์ในรูปคะแนนมาตรฐานได้ดังนี้

$$\hat{Z} = .312 (Z_3) + .284 (Z_5) + .233 (Z_4) + .161 (Z_1)$$

อภิปรายผลการวิจัย

1. การบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงอยู่ในระดับมาก ได้แก่

- 1) ด้านนโยบายและการจัดการองค์กร ที่มุ่งเน้นการนำนโยบายไปสู่การปฏิบัติตามภารกิจ บทบาทหน้าที่ความรับผิดชอบ มีการจัดทำแผนปฏิบัติการประจำปีและการติดตามประเมินผลตามตัวชี้วัดที่ชัดเจน ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ ธงชัย ดีมูลพันธ์และ วรกาญจน์ สุขสดเขียว (2565) ด้านการบริหารจัดการสถานศึกษาควรมีการกำหนดวิสัยทัศน์และพันธกิจของสถานศึกษาที่สอดคล้องกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง
- 2) ด้านการพัฒนาบุคลากร นอกจากการส่งเสริมให้ครูได้รับการพัฒนาองค์ความรู้และทักษะ เพื่อความก้าวหน้าในด้านวิชาการและวิชาชีพแล้ว ยังมุ่งเน้นด้านคุณธรรม จริยธรรม เป็นแบบอย่างที่ดีให้แก่ผู้เรียนไปใช้ได้อย่างเหมาะสม และรู้เท่าทันกับเหตุการณ์ปัจจุบัน รวมถึงการส่งเสริมแหล่งเรียนรู้ วิถีชีวิต และอัตลักษณ์ชุมชนแก่ผู้เรียน สอดคล้องกับการศึกษาของ จรรยา ทีปาลา (2564) ด้านการบริหารงานบุคคล ควรมีการประชุมสัมมนาแลกเปลี่ยนส่งเสริมให้เป็นวิทยากร และเผยแพร่ผลงานของตนเอง เพื่อการสืบทอดมรดกภูมิปัญญาของท้องถิ่นสืบไป
- 3) ด้านการพัฒนาหลักสูตรการเรียนการสอน สถานศึกษาได้บูรณาเทคโนโลยีสารสนเทศ การสื่อสารและนวัตกรรม มาพัฒนาแหล่งเรียนรู้ คลังความรู้ และสื่อการเรียนการสอน ที่สอดคล้องกับความต้องการของชุมชน และรองรับผู้เรียนเรียนที่มีข้อจำกัดในระบบการศึกษาปกติ ได้อย่างมีประสิทธิภาพที่ไม่เหลื่อมล้ำกัน ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ จรรยา ทีปาลา (2564) ด้านการบริหารหลักสูตร ควรมีการสร้างเครือข่ายร่วมกัน เพื่อบูรณาการความร่วมมือในการจัดทำแหล่งเรียนรู้ วัสดุอุปกรณ์ สื่อการเรียนการสอน ตลอดจนการจัดกิจกรรมต่าง ๆ เพื่อนำไปใช้ร่วมกันในรูปแบบสื่อสังคมออนไลน์
- 4) ด้านงบประมาณและการบริหารการเงิน ต้องได้รับการปรับปรุงแก้ไขให้สอดคล้องกับนโยบายการศึกษา ลดความยุ่งยากซับซ้อนในการเบิกจ่ายงบประมาณ จัดสรรงบประมาณให้เพียงพอและเบิกจ่ายตรงเวลา สอดคล้องกับการศึกษาของ โยธิน สมโนนธ์ (2565) ศึกษาสภาพและปัญหาการบริหารงบประมาณปีงบประมาณ พ.ศ.2564 “กรณีศึกษา: สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย พบปัญหาความซ้ำซ้อนและขั้นตอนของการเบิกจ่ายงบประมาณ ที่ยังไม่สามารถ

เบิกจ่ายได้ตรงตามแผนปฏิบัติราชการ/แผนการใช้งบประมาณ และเป้าหมายที่กำหนด และ 5) ด้านการบริหารระบบภาคีร่วมพัฒนา สร้างกระบวนการมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้อย่างเป็นระบบ มีการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ในชุมชนที่ตอบสนองความต้องการของผู้เรียน มีการประชุมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ และประสบการณ์ระหว่างครู นักเรียน และชุมชน เพื่อพัฒนาการจัดการเรียนการสอนที่มีคุณภาพ ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ อุดมลักษณ์ คงคาเนรมิต และ วีระวัฒน์ อุทัยรัตน์ (2564) การบริหารระบบภาคีเครือข่าย กศน. ควรมีการพัฒนาการมีส่วนร่วมของภาคีเครือข่าย เพื่อประโยชน์ต่อปรับปรุงพัฒนาด้านการบ่งชี้ความรู้ และด้านการเข้าถึงความรู้จากโปรแกรมการศึกษา กิจกรรม และการฝึกอาชีพที่หลากหลาย ซึ่งมุ่งเน้นการพัฒนาผู้เรียนให้เกิดสมรรถนะสำคัญ ได้แก่ ความสามารถในการคิด ความสามารถในการใช้ทักษะชีวิต ความสามารถในการแก้ปัญหา และความสามารถในการสื่อสารในรูปแบบต่าง ๆ ที่รู้เท่าทันและมีความรับผิดชอบ

ด้านการดำเนินงานตามมาตรฐาน กศน. อยู่ในระดับมาก ประกอบด้วย 1) ด้านการบริหารงบประมาณ มีการจัดสรรที่สอดคล้องและเหมาะสมกับนโยบายการศึกษา บทบาท ภารกิจ และบริบทของ กศน. ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ โยธิน สมโนนนท์ (2565) ศึกษาสภาพและปัญหาการบริหารงบประมาณปีงบประมาณ พ.ศ.2564 “กรณีศึกษา: สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย ควรปรับปรุง ระเบียบ ข้อบังคับการเบิกจ่ายงบประมาณที่สอดคล้องกับแนวนโยบายทางการศึกษา 2) ด้านบุคลากร มีการวางแผนสร้างเครือข่ายการเรียนรู้ตลอดชีวิตทั้งด้านการบ่งชี้ความรู้ที่มีอยู่ในชุมชน และด้านการเข้าถึงความรู้ในการพัฒนาทักษะที่จำเป็นในศตวรรษที่ 21 อย่างรอบด้าน เช่นเดียวกับการศึกษาของ อุดมลักษณ์ คงคาเนรมิต และ วีระวัฒน์ อุทัยรัตน์ (2564) การจัดการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย ควรส่งเสริมสนับสนุนให้บุคคลเป็นสมาชิกที่ดีในสังคมที่ตนอาศัยอยู่ มีระบบการประเมินคุณธรรมผู้เรียนที่มีความน่าเชื่อถือ การให้ประชาชนในชุมชนมีศูนย์กลางการศึกษาเรียนรู้ตลอดชีวิต 3) ด้านอาคาร มีการจัดสภาพแวดล้อมให้เอื้อต่อการเรียนรู้ สร้างความตระหนักแก่ ครู บุคลากร และนักเรียน ในการใช้อุปกรณ์ไฟฟ้า น้ำประปา และวัสดุอุปกรณ์ด้วยความประหยัดและคุ้มค่า สอดคล้องกับการศึกษาของ โยธิน สมโนนนท์(2565) สำนักงาน กศน. ต้องยึดหลักการบริหารงบประมาณที่มุ่งเน้นผลสัมฤทธิ์ คือ มีการควบคุมการใช้ทรัพยากรที่มีประสิทธิภาพ ยึดหลักความประหยัด และคุ้มค่า 4) ด้านสื่อ มีการสำรวจข้อมูลชุมชนและความต้องการในการเข้าร่วมกิจกรรมของกลุ่มเป้าหมาย รวมทั้งมีการจัดกิจกรรมที่หลากหลาย เพื่อให้ทันกับการเปลี่ยนแปลงทางสังคม มีการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์กิจกรรมผ่านช่องทางต่าง ๆ ที่หลากหลาย และสม่ำเสมอ สอดคล้องกับการศึกษาของ อุดมลักษณ์ คงคาเนรมิต และ วีระวัฒน์ อุทัยรัตน์ (2564) กศน. ควรพัฒนาหลักสูตรให้สอดคล้องกับความเจริญก้าวหน้าทางเทคโนโลยีสารสนเทศและความต้องการของผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 ตามกรอบทิศทางแผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560 – 2574

และ 5) ด้านนวัตกรรมที่เป็นประโยชน์ มีการวางแผนจัดกิจกรรมการศึกษาตามอัธยาศัยในรูปแบบต่าง ๆ ที่สอดคล้องและเหมาะสมกับความต้องการของกลุ่มเป้าหมาย ชุมชน สังคม ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของธงชัย ดีมูลพันธ์ (2565) ควรมีการส่งเสริมบุคลากรในสถานศึกษาให้สามารถสร้างนวัตกรรม การจัดการเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

2. ด้านความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงกับการดำเนินงานตามมาตรฐาน กศน. กลุ่มเจ้าพระยาปากสัก มีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยพบว่าตัวแปรที่มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์สูงสุด คือ การพัฒนาหลักสูตรการเรียนการสอน และการพัฒนาบุคลากร งบประมาณและการบริหารการเงิน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของสุคลธรล มิ่งจันทร์ และคณะ (2567) วิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในการบริหารสถานศึกษา กับคุณภาพชีวิตครูด้วยวิธี พหุคูณ มีค่าเท่ากับ 0.900 ซึ่งสามารถอธิบายความผันแปรของหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในการบริหารสถานศึกษากับคุณภาพชีวิตครู ได้ร้อยละ 90.00 ($R^2=0.911$) และผลการวิจัยของ ญัฐสุตา ตะเภาพงษ์ (2563) พบว่า การบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง มีความสัมพันธ์เชิงบวกกับประสิทธิผลของสถานศึกษา

3. การพยากรณ์การบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงที่ส่งผลต่อการดำเนินงานตามมาตรฐาน กศน. กลุ่มเจ้าพระยาปากสัก พบว่ามี 4 ตัวแปร ที่ร่วมกันทำนายการดำเนินงานตามมาตรฐานได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 โดยมีค่า $R^2 = .771$ ค่า Tolerance อยู่ระหว่าง .202–.300 ค่า VIF อยู่ระหว่าง 3.329–4.957 และค่า Durbin-Watson 1.98 ซึ่งประกอบด้วย 1) งบประมาณและการบริหารการเงิน 2) การบริหารระบบภาคีเครือข่าย 3) การพัฒนาหลักสูตรการเรียนการสอน และ 4) นโยบายและการจัดการองค์การซึ่งสอดคล้องกับการวิจัยของลัดดา มะปะทา (2566) พบว่ามี 4 ตัวแปรสำคัญ ได้แก่ การได้รับข้อมูลข่าวสาร การได้เรียนรู้ ความรู้เรื่องและเจตคติ มีอิทธิพลต่อการน้อมนำเศรษฐกิจพอเพียงมาประยุกต์ใช้ในการดำเนินชีวิตของประชาชนได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และสามารถร่วมกันพยากรณ์ได้ร้อยละ 58.30 และการวิจัยของอุปรา ลิทธิพงษ์ และ จรัส อติวิทยากรณ์ (2565) การบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมีความสัมพันธ์ทางบวก กับคุณลักษณะอันพึงประสงค์ผู้เรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เท่ากับ .350 และมีค่าสัมประสิทธิ์ของการพยากรณ์ เท่ากับ .592

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะที่ได้จากการวิจัย

1) ผู้บริหารควรให้ความสำคัญกับการติดตามประเมินผล และการนำข้อคิดเห็น ข้อเสนอแนะ มาทำการปรับปรุงพัฒนา การบริหารสถานศึกษา และการจัดสรรงบประมาณ

ที่สอดคล้องกับระเบียบ ข้อบังคับการเบิกจ่ายงบประมาณ และความเพียงพอของงบประมาณ โดยคำนึงถึงหลักประสิทธิภาพ ประสิทธิผล ประหยัด และความคุ้มค่า

2) ผู้บริหารควรมุ่งเน้นส่งเสริมให้ครูมีความประพฤติปฏิบัติที่ดี มีคุณธรรม จริยธรรม และการดำเนินชีวิตตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง เพื่อเป็นแบบอย่างที่ดีให้แก่ผู้เรียนในการดำเนินชีวิตได้อย่างเหมาะสม และรู้เท่าทันกับเหตุการณ์ปัจจุบัน

3) ผู้บริหารควรเปิดโอกาสให้ภาคีเครือข่ายการเรียนรู้ตลอดชีวิต ได้มีส่วนร่วมในการนำองค์ความรู้ ทักษะ ฝีมือ และประสบการณ์ มาใช้ในการจัดทำคลังสื่อ และนวัตกรรมการจัดการเรียนการสอน เพื่อรองรับผู้เรียนเรียนทุกกลุ่ม ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ประสิทธิผล ที่ไม่เหลื่อมล้ำกัน

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1) ควรศึกษาวิจัยสถานศึกษาต้นแบบความเป็นเลิศ (Best Practice) การบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงที่ส่งผลต่อการดำเนินงานตามมาตรฐานการจัดการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย เพื่อนำแนวทาง/รูปแบบและวิธีการมาทำการพัฒนาและประยุกต์ใช้ในการบริหารสถานศึกษาสู่องค์กรสมรรถนะสูง (High Performance Organization: HPO)

2) ควรศึกษาเชิงลึกการบริหารสถานศึกษาตามหลักการพัฒนาอย่างยั่งยืน ในต่างประเทศ เพื่อนำมาเป็นที่กรณีศึกษา/เปรียบเทียบ/ปรับประยุกต์ใช้บริหารการศึกษานอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัยของประเทศไทย ให้พัฒนาทัดเทียมในระดับสากล

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2560). *แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560-2579*. สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ. สืบค้นเมื่อ 10 เมษายน 2568, จาก <https://www.lampang.go.th/public60/EducationPlan2.pdf>.
- จรรยา ทีปาลา. (2564). แนวทางการบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง อำเภอบ้านไร่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุทัยธานีเขต 2. *วารสารวิจัยวิชาการ*, 4(3), 45–59.
- ณัฐสุตา ตะเกาพงษ์. (2563). ความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงกับประสิทธิผลของสถานศึกษา ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา จังหวัดปราจีนบุรี เขต 1. *วารสารวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา*, 12(2), 16–25.
- ธงชัย ดีมูลพันธ์ และ วรกาญจน์ สุขสดเขียว. (2565). การบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของสถานศึกษา ในสหวิทยศึกษาวังสีทา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต 2. *วารสารปรัชญาปริทรรศน์*, 28(2), 236–249.

- โยธิน สมโนนนท์. (2565). สภาพและปัญหาการบริหารงบประมาณปีงบประมาณ พ.ศ.2564
กรณีศึกษา: สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย. *การประชุม
วิชาการระดับชาติครั้งที่ 19*. (น 1540–1551). มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์วิทยาเขต
กำแพงแสน.
- ลัดดา มะปะหา. (2566). *ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการน้อมนำเศรษฐกิจพอเพียงมาประยุกต์ใช้ในการ
ดำเนินชีวิตของประชาชนตำบลแคน อำเภอลำปลายมาศ จังหวัดมหาสารคาม*. วิทยานิพนธ์
สาขารัฐประศาสนศาสตร์. บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.
- สุคลธรส มิ่งจันทร์, ในตะวัน กำหม่อม และ สุชีรา สายะรัตนชัย. (2567). ความสัมพันธ์ระหว่างหลัก
ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในการบริหารสถานศึกษากับคุณภาพชีวิตครูของบุคลากรทาง
การศึกษาโรงเรียนวัดดงกระบัตร์ (ชูปราษฎร์นุสรณ์) สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
ประถมศึกษามุททาสคร. *วารสารวิทยาลัยนครราชสีมา สาขามนุษยศาสตร์และ
สังคมศาสตร์*, 18(2), 348–363.
- สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย. (2565). *มาตรฐาน กศน.ตำบล ปี
2565 สังกัด สำนักงาน กศน. สำนักงาน กศน. สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ*. สืบค้น
เมื่อ 3 ตุลาคม 2567, จาก
[https://www.nfepbr.org/home1/index.php?option=com_content&view=article&id=2338:-
2565&catid=39:2013-11-07-12-24-22&Itemid=129](https://www.nfepbr.org/home1/index.php?option=com_content&view=article&id=2338:-2565&catid=39:2013-11-07-12-24-22&Itemid=129).
- อุดมลักษณ์ คงคาเนรมิต และ วีระวัฒน์ อุทัยรัตน์. (2564). แนวทางการพัฒนาการมีส่วนร่วมของ
ภาคีเครือข่ายเพื่อส่งเสริมการสร้างสังคมแห่งการเรียนรู้ตลอดชีวิตในการจัดการศึกษานอก
ระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย. *วารสารมหาจุฬานาครธรรม*, 8(3), 44–58.
- อุปสรวิ สิทธิพงษ์ และ จรัส อติวิทยากรณ์. (2565). ปัจจัยการบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญา
ของเศรษฐกิจพอเพียงที่ส่งผลต่อคุณลักษณะอันพึงประสงค์ผู้เรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่
การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 3. *การประชุมหาดีใหญ่วิชาการระดับชาติและ
นานาชาติครั้งที่ 13*. (น.2169–5184).มหาวิทยาลัยหาดใหญ่.
- Hoy, W., & Miskel, C. (2013). *Educational Administration: Theory, Research, and Practice*. (9th
ed.). New York, NY: McGraw–Hill Higher Education.
- Krejcie, R. V., & D. W. Morgan. (1970). Determining Sample Size for Research Activities.
Educational and Psychological Measurement, 30(3), 607–610.